

Posudek konzultanta

rigorózní práce Mgr. Vladimíra Najdekra

Alternativy nepodmíněného trestu odnětí svobody a alternativy trestněprocesní

I. Téma předložené rigorózní práce je velmi aktuální jak z pohledu platné právní úpravy, tak zejména z hlediska úvah de lege ferenda. Trestní politika v novém tisíciletí se dostává do krize, neboť nedovede najít odpověď na problémy vedoucí k hromadnému výskytu sociálně patologických jevů včetně kriminality v rychle se měnící a globalizující společnosti. Tohoto vývoje nezůstala ušetřena ani Česká republika. Ukazuje se, že ulpívání na tradičních formách trestní represe a tradičních způsobech projednání věci v trestním řízení nevede k žádoucím výsledkům. Jedním z možných východisek mohou být různé formy tzv. odklonů, odchylek od tradičního způsobu projednání věci v trestním řízení, které se stále častěji uplatňují také v trestních řádech náležejících ke kontinentálnímu typu evropského procesu. Praxe dokládá, že vedle dekriminlizace a depenalizace se odklony v trestním řízení mohou stát jedním z prostředků, jak dosáhnout snížení počtu vězňených osob a jedním z prostředků mírnění přetíženého systému trestního soudnictví.

Rigorózní práce vychází z logické osnovy. Autor práci rozdělil do deseti kapitol, zpravidla dále strukturovaných. Po stručném úvodu charakterizuje v kapitole druhé historický vývoj používání alternativních sankcí k trestu odnětí svobody. Tato kapitola je jen velmi stručným historickým nahlédnutím do problematiky, která je předmětem autorova zkoumání. Třetí kapitolu autor nazval „Systém alternativního řešení trestních věcí“ a poskytuje čtenáři představu o tom, jakými instituty se bude rigorozant v práci zabývat. Autor rozlišuje alternativy v oblasti trestního práva a alternativní postupy, kam řadí mediaci a ujednání dosažené v rámci mediace. Alternativy v oblasti trestního práva poté rozlišuje na alternativy hmotněprávní (alternativní tresty a alternativy k potrestání) a alternativy procesní. V kapitole čtvrté až osmé se autor zabývá jednotlivými alternativními tresty k nepodmíněnému trestu odnětí svobody (konkrétně rozebírá trest obecně prospěšných prací, podmíněné odsouzení, podmíněné odsouzení s dohledem, peněžitý trest a posléze v samostatné kapitole další alternativy, jako jsou například propadnutí věci nebo zákaz činnosti). Devátá kapitola srovnává českou právní úpravu s právní úpravou slovenskou, pokud jde o alternativy k potrestání. Obsahem desáté kapitoly jsou alternativní

způsoby trestního řízení. Rigorózní práci uzavírá autor jedenáctou kapitolou nazvanou „Závěr“. Autor obecně shrnuje poznatky, ke kterým dospěl a upozorňuje na určité disproporce v nově přijatém trestním zákoníku z roku 2009 (zák. č. 40/2009 Sb.).

Autor zpracoval práci na podkladě standardního počtu odborných literárních pramenů, s kterými kreativně pracuje. Poněkud střídměji používá judikaturu obecných soudů.

II. Rigorózní práce neobsahuje věcné chyby a nedostatky. Autor se poctivě snaží vyložit platnou právní úpravu a upozorňuje na její některé zjevné nedostatky. Rigorózní práce čítá 96 stran textu, takže hloubka rozboru jednotlivých otázek je dána celkovým rozsahem rigorózní práce.

Za dílčí nedostatek práce považuji, že autor nevěnoval větší pozornost dvěma novým druhům trestů, které přinesl trestní zákoník z roku 2009, tj. trestu domácího vězení a trestu zákazu vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce. Autor se oběma druhům trestu věnuje, ale jen ve srovnání se slovenskou právní úpravou, tj. soustředil se na popis rozdílů obou právních úprav a hlouběji se již nezabýval českou právní úpravou. V novém českém trestním zákoníku například chybí u tohoto druhu trestu jednak vymezení účelu trestu (vymezení účelu trestu ovšem chybí v celém trestním zákoníku z roku 2009, což jen dokazuje na jak chabých teoretických základech je celá rekodifikace postavena) a jednak tam chybí tak samozřejmá povinnost, aby odsouzený vedl během domácího vězení řádný život.

III. Celkově shrnuji: Rigorózní práce Mgr. Vladimíra Najdekra je způsobilým podkladem pro ústní obhajobu. Autor prokázal schopnost napsat odborný text na dané téma, prokázal hlubší teoretické znalosti i schopnost vystihnout nedostatky platné právní úpravy.

Při ústní obhajobě doporučuji, aby autor věnoval pozornost otázce:

Výhody a nevýhody tzv. alternativních trestů.

Trest domácího vězení a trest zákazu vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce jako alternativní tresty podle trestního zákoníku č. 40/2009 Sb.

V Praze 1. července 2009

Prof. JUDr. Jiří Jelínek, CSc.,